

Foix al 'whatsapp'

JORDI
GALVES

@jordigalves

Els llibres de J.V. Foix (1893-1987) neixen de la sorpresa i per a la sorpresa, vius perquè la vida és misteri i celebració del dubte. Del joc i del foc. El que li envejava, precisament, Carles Riba. No té obres que puguin ser considerades menors, potser només poc conegudes pel gran públic, però a totes ens arrossega la rotunditat d'una aventura de pirates, d'un ardit entre espies, d'una festa de caça en les bosquíries del pensament. Verbigràcia. Agafo *Telegramas*, un llibre perdut, un llibre anunciat pel poeta i mai no publicat, com *Els meridians de Fòcius* o el *Llibre dels fets naturals*, projectes desats al calaix de baix i que només han pogut ser recuperats recentment. La forma breu i instantània del telegrama, precedent del *whatsapp* ens parla de la urgència, de l'esglai, d'una manera exaltada de celebrar el món que palpita i que mai no descansa. Que resplendeix i que ahora es podreix: "Hom estudia actualment un nou micròfon ultrasensible que permet de sentir el soroll que fan els cucs rosegaires a l'interior de les fruites i descobrir així llur presència. Amb una amplificació apropiada, permet àdhuc de sentir el brogit que fan les larves..."

Foix celebra sempre el brogit i l'esglai, símptomes de vida. Una experiència extremada que vol explicar la seva manera d'entendre la identitat contemporània de l'ésser humà, una identitat pertorbada i fràgil, esquinçada als teixits interiors, com una ferida oberta o una am-

putació desoladora, intimidatòria. En contrast amb l'arrogància de les conviccions, enfront de la idea tranquil·litzadora segons la qual cadascú posseeix una personalitat, hi ha el derrotat, dolorós testimoni de cadascuna de les nostres frustracions i complexos. Que crema. Davant l'amarga herència del romanticisme ombrívol, malenconiós i de dol, hi ha la ferotge possibilitat del viure extrem i modern, de l'art radical, embriagador, de l'exacerbació intensa de l'intel·lecte i dels sentits, l'esgarriosa experiència de la llibertat personal, l'ambició per l'enterament nou i desconegut fins al total esgotament, fins a "caure als trenta-tres com Alexandre" com un dels seus versos més coneguts.

Telegramas són trenta-dos textos breus de ficció. Suposats telegrames arribats a la redacció del diari *La Publicidad* on van publicar-se entre el 12 de desembre de 1929 i el 3 de novembre de

1931, entre la dictadura i l'adveniment de la República. Enmig de les notícies de cada dia aquesta literatura de la sorpresa i l'acidesa. Ningú les podia confondre amb peces de premsa, però allò inquietant és que podrien ser perfectament notícies, sense canviar-hi una coma. Van escrites en un català de ressons antics, de vegades difícil d'entendre, com passa també amb algunes informacions, sobretot les que diuen servir i representar lleialment la realitat de cada dia. Foix escriu com si no acabés d'entendre el que escriu, evoca el que és viu sense fer-lo passar per l'embut de la raó. Alhora són escrits que parlen del món ultramodern dels mitjans de comunicació, del vertigen de les noves tecnologies, però elaborat amb un llenguatge que recorda els contes populars, les narracions tradicionals sobre fets extraordinaris, singulars, fantàstics, insòlits, prodigis de la revolució tecnològica o tramposes al·lucinacions de la ment humana.

L'extravagant bogeria humana se subratlla amb l'obsessió pel sexe, sempre amagada i palpitant en els textos del mestre Foix. N'hi trobem els fantasmes, al costat de l'absurda vida dels ecos de societat, de la religió tradicional i irracional confosa amb l'espiritisme esotèric més ridícul. També l'enganyifa del pretensions art contemporani de la mà del suposat art primitiu o negroide que ens prometen que conté sencera l'ànima del món. Vet aquí el realisme més descarnat que sembla pura fantasia, el qüestionament dels sentits, la sofisticació de la moda i la fascinació per l'efímer. En cap moment trobem la ingenuïtat ni la vindicació de l'ànima infantil, de la qual, segons Freud, havia de desempal·legar-se'n al més aviat possible. Tampoc hi ha cap discurs matemàtic ni científic per justificar el cubisme. Foix pertany a la mateixa estirp de Picasso, el qual es petava de riure davant de la vanitat d'alguns crítics —"matemàtica, trigonometria, química"... encegar la gent amb Teories"—. No és sorprenent, i també divertidíssim, que ens entusiasmi el buit més feridor?

«Foix pertany a la mateixa estirp de Picasso, el qual es petava de riure davant de la vanitat d'alguns crítics. No és sorprenent, i també divertidíssim, que ens entusiasmi el buit més feridor?»